

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

VIII. De Prælatorum & c. Ecclesiarum suarum res malè alienantium, Pœnis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

atio; cùm enim rerum Ecclesiæ immobilium alienatio non simpliciter, sed tantùm sine certa Forma interdicta sit, ut hæctenus latè est explicatum, respectu ejusmodi rerum præscriptio sub ejusmodi Forma factæ ac proinde Canonice alienationis vim habet, per tradita à Baldo apud Redoanum *de Reb. Eccles. non alien. Rubr. 1. cap. 3. n. 13.*

142. Neque res duntaxat malè alienatæ Ecclesiæ repetenti, sed ejus quoque fructus sunt restituendi, *c. Si quis 6. V. Sed etiam.* Aliter tamen à bonæ, aliter à malæ fidei possessore.

Ille enim ante litem contestatam extantes duntaxat: post litem autem contestatam universos, hoc est, cum extantibus etiam consumptos restituere tenetur, *l. Cerrum 22. C. de R. V. age.* re tamen potest adversus Prælatum, qui rem in ipsum illegitimè alienavit, ad recuperandum pretium: & si iste de propriis bonis solvendo non sit, id ab Ecclesia, saltem quatenus facta est locupletior, repetere potest; quod istam cum ipsius damno locupletari, naturalis æquitas non permittat, *l. Nam hoc 14. ff. de Condict. indeb. Panorm. in c. Si quis cit. n. 13. Joan. Andr. in c. Ad audientiam 9. n. 3. Sylvester V. Alienatio n. 14. & Molina Traçt. 2. de I. & I. disp. 468. n. 16.*

Ille verò sive malæ fidei possessor fructus omnes, etiam quos ante litem contestatam ad eum pervenisse probatur, Ecclesiæ restituere tenetur, *l. Si fundum 17. C. de R. V.* atque insuper meliorationes in re male alienata factas perdit, *can. Non liceat. 12. q. 2. & l. Jubeamus 14. §. 1. C. de SS. Eccles. Panormit. in c. Si quis cit. n. 6. & in pœnam amittit pretium, quod Ecclesiæ alienatione læsæ applicatur, l. Jubeamus cit. §. 1. & Anib. Qui res C. de SS. Eccles. nili in contra-*

ctu sibi prospexisset de evisione contra malè alienantem; hóc enim casu pro pretio ab ipso recuperando agere potest, *l. Si fundum 17. C. de Evict. Panormit. & Sylvester l. cit. Redoanus cit. q. 2. §. Ad repetendum, n. 20. & Honorius ad hanc Rubr. n. 32.*

ARTICULUS VIII.

De Prælatorum &c. Ecclesiarum suarum res malè alienantium Pœnis.

SUMMARIUM.

- 143. *Istarum necessitas.*
- 144. *Pœna in malè alienantes Civili:*
- 145. *Ecclesiasticò antiquiori,*
- 146. *Et modernò Jure lata.*
- 147. *Ab iis excusat Consuetudo;*
- 148. *Defectus administrationis,*
- 149. *Alienationis Imperfectio,*
- 150. *Defectus Traditionis,*
- 151. *Ignorantia Facti,*
- 152. *Et ipsius etiam Juris.*
- 153. *Ab iisdem excusat culpa solùm Venialis.*

UT Ecclesiarum & Monasteriorum indemnitati consulere, satis non erat, causas, ex quibus: & formam sive modum, quò ad rerum immobilium & pretiosarum ad illa pertinentium alienationem deveniri posset, definiri, & aliter factam irritari: nisi Prælatorum & cæterorum administratorum, alienationes, & quandoque dilapidationes attentantium, seu facilitas seu temeritas, propositis severissimæ coërcitionis remediis ac pœnis, & in dies magis competeretur.

I i 2

Et olim

144. Et olim quidem Leonis Imp. l. *Jubemus* 14. §. *Oeconomus C. de SS. Eccles. c. Nulli* 5. in fine hic allegatā & Canonizatā *Constitutione*, res Ecclesiarum malè alienantes Officii sui amissione plecti, & ad illati illis damni refarcitionem compelli jubentur. Consonant *can. Moneamus* 18. *Et. 12. q. 2.* Imò Episcopi, qui absque necessitate, *can. Apostolicos* 13. §. *Quisquis, q. cit. & can. Si quis Episcopus*, 10. q. 2. Abbates & Clerici, qui absque licentia Episcopali Ecclesiarum res distrahebant, deponerentur. *can. Quisquis* 20. & præsertim *can. Abbatibus* 12. q. 2. Qui verò res ita distractas & acceptas non restituebant, ipsò factò erant excommunicati, §. *Quisquis cit.* Quæ excommunicationis pœna etiam in presbyteros & alios, qui prædij vel alterius rei immobilis contra sacros Canones attentatæ alienationi subscripserunt, decreta est *can. Non liceat Papa* 12. q. 2. *& c. Si quis* 6. *hæc Rubr.* Religiosi denique Monasterio, Prioratu, Ecclesiæ vel administrationi præpositi, si illorum jura, reditus & possessiones alicui ad vitam vel quodcumque longum tempus contra sanctiones Canonicas concedebant, suspensionem ab Officio ipsò factò incurrebant, ex Decreto Concilij Viennens. *Clement. 1. relatò.*

146. Hodie, ubi Consuetudo aliud non exigit, res & bona Ecclesiastica malè alienantes, & sic alienata recipientes potissimum obnoxii sunt pœnis, à Paulo II. latis *Extravag. Ambitiose* inter communes, quæ contractibus juxta dicta *n. 98.* annullatis, Imprimis tam alienans, Episcopo & Abbate inferior, quàm qui ejusmodi res malè alienatas receperit, excommunicatur. Deinde Episcopi & Abbates Ecclesiarum & Monasteriorum suorum bona contra ipsius tenorem alienantes, interdicti ingressu Ecclesiæ; & si

sub hoc interdicto sex mensibus perseveraverint, à regimine & administratione Ecclesiarum vel Monasteriorum suorum ipsò factò suspensi pronuntiantur. Deum inferiores Prælati, Commendatarii & Ecclesiarum Rectores, beneficiati & alii administratores ultra excommunicationem dignitatibus, beneficiis & officiis, quorum res & bona alienarunt, privantur ita, ut illa absque ulla declaratione recare censentur. Quæ pœnæ omnes, juxta dicta *n. 80.* S. Congreg. Card. Interpp. decretò, Urbani VIII. jussu editò, confirmantur, adjecti in Prælatos & quoscunque superiores Regulares, res & bona immobilia aut mobilis pretiosa, contra ipsius tenore præscriptam formam alienantes, pœnâ privationis omnium suorum Officiorum, Vocisq; tam Activæ quàm Passivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipsò factò incurrendâ, Ab his tamen pœnis

Excusat primò Consuetudo locorum, in quibus Constitutiones illæ non receptæ, vel non-ulu sunt abrogatæ.

Secundò etiam, ubi ulu receptæ sunt, ab his excusantur Religiosi subditi & alii non habentes administrationem, quia *citr. Clement. & Extravag.* textu loquuntur de Prælatis beneficiatis & aliis obtinentibus administrationem: quæ cum illi careant, pœnali & odiosa utriusque dispositione non afficiuntur, Bonacina *Tract. de Alienat. q. unic. p. 1. n. 1. & Donat. Tom. 1. Prax. Regul. p. 2. Tract. 14. q. 89. n. 5.* Quod licet ita se habeat, etiam ipsi, si res Ecclesiasticas, quarum administratione carent, dilaberent, dissipare, aut usurpare præsumant, aliis pœnis sunt mulctandi, Donatus *ibid. n. 6.* Bonacina *l. cit. n. 3.* cum Frasco Leone *Theaur. Fori Eccles. p. 1. cap. 11. n. 43.* qui illos affici existimat excommunicat.

municatione, à Concilio Trident. *Sess. 22. cap. 11. de Reformac. latâ, & Papæ ab-*
solutioni reservatâ.

149. Tertio ab iisdem excusantur, qui alienationem solum attentant, & tractatum nondum perfectum, recedunt; quia regulariter poena imposta facienti, non contrahitur per solum criminis attentationem, Quaranta in *Summa Bullar. V. Alienatio rer. Eccles. n. 50. & Donat. q. 90. n. 1.* Ubi

150. Dubium est, an à poenis illis etiam liberetur, quem alienationis contractu ad finem productum, poenitet, si illum ante æqualem rerum traditionem revocet. Hunc enim poenis illis esse obnoxium, vult *cit. Bonacina n. 2.* cum, quod venditio, locatio & similes contractus quoad substantiam mutuo consensu contrahentium perficiantur, *pr. & §. 1. Instit. de Oblig. ex cons. & l. Consensu 2. pr. ff. de O. & A.* tum verò, quod ante traditionem completus & consummatus censetur effectus sub poenis illis prohibet alienationis: eò autem completò & consummatò censuras contrahi, communis sit sensus DD. Ita Bonacina & probabiliter omnino.

Sed, sicut benignior, sic etiam communior & tam Jure quàm ratione spectatis, probabilior hac de re est sententia Quarantæ & Donati *l. cit.* eum à relatis poenis liberari, docentium cum Navarro *Consl. 19. de Reb. Eccles. alien. n. 13.* Covarruvia *Lib. 2. Var. cap. 17. n. 7.* & Fillicio *Tract. 14. cap. 7. n. 19.* Et de Jure quidem antiquiori id satis liquet ex *l. Si quis cit.* ubi alienans, & alienationi subscribens etiam, post traditionem primò excommunicandus dicitur, *Nisi forte & alienator, & qui acceperit, celeri restitutione sibi prospexerint,* indubitato indicio, ab excommunicatione immunem esse, qui contractum revocat ante traditionem.

De recentiori autem idem desumitur ex *Extravag. cit.* quâ, ut excommunicatio ab alienante, & cum isto contrahente incurritur, receptio exigi videtur Verbis, *Tam qui alienat, quàm is, qui alienatas res receperit, sententiam excommunicationis incurrat.* Ratio est; quia poenæ & maximè censuræ in facientes latæ non incurruntur, nisi secutus sit effectus prohibitus sub illis: quod cum Navarro *Consl. 37. de Sent. excom. n. 2.* Suarez de *Censur. disp. 4. l. 3. n. 4.* Coninck *disp. 13. dub. 8. Concluf. 7.* & alii rectè colligunt ex *c. Perpetuo 7. de Elect. in 6.* ex cuius dispositione Jure lata privatio potestatis eligendi non contrahitur solâ collatione suffragii in indignum, etiam scienter facta: nisi ex ejusmodi suffragiis communis electio indigni sequatur. Cujus argumentò *Extravag. cit.* lata excommunicatio & cætera poenæ non incurrentur, antequam rei Ecclesiasticæ ab uno receptio, ac proinde ab altero traditio sit facta; quia hæc & non sola contrahentium conventio, effectus sunt prohibiti sub ejusmodi poenis. Unde corrui ratio Bonacina.

151. Excusantur quartò, qui res seu bona Ecclesiastica alienant aut recipiunt ex ignorantia, v.g. quòd res distractas aut acceptas ad Ecclesiam, Monasterium &c. pertinere non sciant, ut, colligitur partim ex verbis, *Quicumque alienare præsumpserint, Extravag. cit.* præsumptio enim denotat dolum, scientiam & temeritatem, Navarrus *l. cit.* partim verò; quòd ignorantia, si probabilis est, excuset à peccato mortali: ac proinde à memoratis poenis, quæ peccatum grave supponunt, Navarrus *Tract. de Alien. rer. Eccles. n. 14.* Bonacina & Donatus *l. cit.* modò ignorantia non sit supina & crassa; hanc enim non excusare, & scientiæ æquiparari, satis constat ex *can. fin. dist. 33. c. Ut animarum 2. de Conslit. in 6. & l. Nec supina*

supina 6. ff. de J. & F. J. Gaill. *Lib. 2. Obser. 38. n. 15.*

152.

Neque solum ab eo, qui bona Ecclesiastica fuisse, aut solennitates non intervenisse: sed ab eo etiam, qui earum alienationem prohibitam, & in male alienantes latas poenas ignorat, dummodo ignorantia crassa & supina non sit, excommunicationem & reliquas censuras non contrahi, cum *cit. Navarro Consil. 19. recte affirmant Quaranta V. cit. n. 9. & 10. Suarez disp. 4. f. 9. n. 19. Bonacina & Donatus l. cit.* Et quidem, si de ignorantia Juris eam prohibentis loquamur, id satis constat ex textu *Extravag. cit.* poenis illis prosequenti alienationis *Præsumptionem*, in hujusmodi ignorantibus deficientem. De ignorantia etiam solius poenæ, alienationis præsumptioni annexæ, defumitur ex *can. Proposuiti 2. §. Sed ea planè, disp. 82.* ex cujus dispositione suspensionis vel depositionis poenâ, in Clericos incontinentes decretâ, non afficiuntur, qui sanctionem illam statuentem ignorant. Ratio est; quia excommunicationis & cæteræ censuræ sunt poenæ Medicinales, *c. 1. de Sent. excom. in 6.* Jure specialiter introductæ; ut sui horrore à contumacia, inobedientia & contemptu potestatis Ecclesiasticæ absterreant, *c. Ex parte 23. de V. S. & propterea exigunt præviam monitionem, c. 1. cit. c. Sacro 48. de Sent. excom. c. Constitutionem 9. Et ibid. in 6.* qualis intervenisse, uti etiam Ecclesiasticæ potestatis, ab eaque lata censuræ contemptor dici nequit, qui ejus comminationem ignoravit, ut ex communi DD. sensu rectè advertit Gonzalez *in c. Cùm illorum cit. n. 3.*

153.

Quintò denique ab iisdem poenis, etiam ubi suprâ allegata Jura poenalia omnia usu recepta sunt, excusantur, quicumque rerum Ecclesiasticarum, suæ administrationi commissarum, alienatione

ex quacunque alia causa graviter non peccant, Quaranta *cit. n. 50.* Ratio est; quia ex una, depositio & cæteræ poenæ illi proditæ, omnes valde graves: excommunicatio autem Ecclesiasticarum omnium gravissima est, *c. Cùm non ab homine, de Judiciis ibi. Cùm Ecclesia non habeat ultra quid faciat: ex altera verò parte poenæ commensurata esse debent culpa, can. Non afferamus, 24. q. 1. can. Pro qualitate, 26. q. 7. c. Sicut dignum 6. pr. de Homicidio c. Quæstio 2. De iis, quæ à majori, l. Perficiendum 11. ff. Et Sacramentum 22. C. de Penis.* ac proinde, si alienatio ex quacunque causa graviter peccaminosa non sit, excommunicatio & reliquæ poenæ non contrahentur per ea, quæ ex Navarri Manual. *cap. 27. n. 9. Coriat. in c. Alma, de Sent. excom. in 6. p. 1. §. 9. aliorumque DD. communi sententia tradunt cit. Suarez disp. 4. f. 4. Sanchez Lib. 6. Moral. cap. 4. n. 55. Coninck disp. 13. dub. 8. conclus. 2. & Palao Trañ. 29. disp. 1. p. 7. n. 2.*

Neque ab iis etiam, qui res Ecclesiasticarum male alienandò à gravi culpa ex quacunque causa excusantur, excommunicationis aliisque poenis incurrunt, rectè infertur ex eo; quòd censura illa *can. Si quis 23. disp. 23. & c. Si quis 4. de Vita & honest.* proposita sit in clericis nutritores comam, cujus nutritio gravi culpa vacare videtur; quia, esto illa per se graviter peccaminosa non sit, talis tamen esse potest, & quondam fuit non solum ratione contumaciæ & contemptus legis Ecclesiasticæ ipsam verantis: sed etiam ratione finis, scandali & similiarum circumstantiarum, ratione quarum ea clericis quondam graviter prohibita fuit, ut post Coninck & Palao *l. cit. observat Plarhing ad Rubr. cit. n. 21. in fine.*